

I de regionale arbejdsmarkedsråds kvartalsvise flaskehalsredegørelser foretages en løbende vurdering af den samlede situation på arbejdsmarkedet. Vurderingen omfatter både den aktuelle flaskehalsituation, øvrige balanceproblemer på arbejdsmarkedet, samt potentielle flaskehalsproblemer på længere sigt.

I vurderingen af den aktuelle flaskehalsituation indgår ikke kun erfaringer fra rekrutteringsarbejdet på de dele af arbejdsmarkedet, som AF traditionelt har jobformidling på men også AFs systemviden fra overvågningsindsatsen om udviklingen i behovene på de dele af arbejdsmarkedet, som AF normalt ikke betjener.

Arbejdsmarkedsrådenes konkrete vurderinger bygger på en præcis arbejdsmarkedspolitisk definition af et flaskehalsproblem, og der skal være tale om »... en mere end rent midlertidig efterspørgsel fra virksomhederne i regionen efter arbejdskraft med bestemte faglige kvalifikationer, der ikke kan tilfredsstilles med ledig arbejdskraft«.

Herudover vurderer rådene omfanget af »øvrige balanceproblemer« på arbejdsmarkedet i form af udækket arbejdskraftbehov, som skyldes andre årsager end manglende faglige kvalifikationer. Det kan for eksempel være manglende almene kvalifikationer hos ledige, særlige løn- eller arbejdsmiljøforhold, særlige krav fra virksomhederne om omfattende erhvervs erfaring eller krav om bopæl nær virksomheden.

Både konkrete flaskehalsproblemer og balanceproblemer i øvrigt, som kan tilskrives forhold uden for AF's indsatsområde, kan give anledning til uhensigtsmæssige stigninger i løn og priser, og dermed bidrage til, at den økonomiske vækst bremses.

I det omfang virksomhederne til AF i god tid melder om konkrete flaskehalsproblemer, har AF en række muligheder for at afhjælpe og forebygge problemerne.

På trods af det store fald i ledigheden er der stadig i gennemsnit 8,3% af arbejdsstyrken, der er ledige. Set som et gennemsnit af alle faggrupper og regioner er ledigheden stadig på et relativt højt niveau.

Ledighedsniveauet og -udviklingen de seneste år er imidlertid skævt fordelt mellem regioner og inden for faggrupper. Således er ledighedsprocenterne væsentligt lavere i Vest- og Sønderjylland end i for eksempel hovedstadsområdet. Også inden for faggrupper er ledigheden meget skævt fordelt. Ledighedsprocenten er typisk lavere for personer med en uddannelsesmæssig baggrund end for ufaglærte.

Inden for visse uddannede faggrupper, der typisk er ansat i det offentlige, er der i store dele af landet meget lav ledighed. Ifølge arbejdsmarkedsrådenes flaskehalsredegørelse er problemerne især koncentreret om social- og sundhedsområdet, hvor der mangler sygeplejersker, pædagoger, social- og sundhedshjælper, socialrådgivere, jordemødre samt ergo- og fysioterapeuter. Herudover er der rekrutteringsproblemer på visse dele af folkeskolelærerområdet. Manglen på arbejdskraft inden for disse områder er først og fremmest et problem for den offentlige service. Manglen på arbejdskraft i det offentlige påvirker derimod kun lønudviklingen i mindre grad som følge af den måde, hvorpå offentligt ansattes løn fastsættes.

Inden for faggrupper, der typisk er ansat i den private sektor, er det først og fremmest bygningshåndværkere og metalarbejdere, der har meget lave ledighedsprocenter. Således er der for faglærte blikkenslagere, malere og murere stort set fuld beskæftigelse i Jylland samt visse områder af Fyn og Sjælland. De regionale arbejdsmarkedsråd har da også konstateret aktuelle flaskehalsproblemer inden for håndværkerområdet, men problemerne er dog meget fagligt og geografisk spredte. Inden for metalområdet er problemerne aftaget noget, men der er dog aktuelle flaskehalsproblemer på områderne smede, svejsere og maskinarbejdere med kendskab til CNC.

Under sidste konjunkturoppgang midt i 1980'erne var det også disse faggrupper, der først opstod mangel på. Situationen i dag tegner dog noget lysere end midt i 1980'erne. For eksempel angiver kun ca. 10% af virksomhederne i bygge- og anlægssektoren i dag, at de har produktionsbegrænsninger som følge af mangel på faglært arbejdskraft. I 1986 var det tilsvarende antal 25%. Udviklingen i midten af 1980'erne viste dog, at problemerne voksede sig større i løbet af kort tid.

Inden for de fleste faglærte områder er det ledige arbejdsudbud stadig lidt større i dag end midt i 1980'erne. Men for eksempel inden for murerområdet er der i dag færre ledige. Således var der for eksempel i oktober 1996 under 10 ledige murere i hver af de jyske arbejdsmarkedsregioner Sønderjylland, Ribe, Vejle, Ringkøbing og Viborg.

Den meget lave ledighed blandt visse faggrupper har ikke i større grad givet sig udslag i lønstigninger. De årlige procentvise lønstigninger har ganske vist været svagt stigende siden